

Zavaró, hogy Erdélyben van magyar jövő?

Interjú Antal Árpáddal, Sepsiszentgyörgy polgármesterével

FOTÓ: VARGYASI LEVENTE

Tíz évvel ezelőtt tette le polgármesteri esküjét Antal Árpád, Sepsiszentgyörgy RMDSZ-es városvezetője. Székelyföld kulturális központjáról, a magyarság megerősödéséről, a növekvő gyerekvállalási kedvről és a román hatalom gáncsoskodásáról beszélgettünk.

– Hogyan értékeli polgármesterként az elmúlt évtizedet?

– Egy székelyföldi városban a polgármester nemcsak városgazda, mint egy magyarországi vagy más romániai városban. Ez igaz Sepsiszentgyörgyre, Csík-szeredára, lehetne Marosvásárhelyre is, de a szatmárnémeti polgármester is olyan problémákkal szembesülhet, amilyenekkel soha nem találkozok egy konstancai vagy jászvásári városgazda. A városvezetés olyan munka, amit nem lehet befejezni, csak abbahagyni valamikor. Nehéz meghatározni, én most épp melyik állomásán tartok. Sok esetben a szívemmel-lelkemmel hoztam meg a döntéseket, ennek megfelelően állítottam fel a prioritásokat. A nagy számok törvénye alapján van olyan elmélet, hogy minden tíz döntésből kettő rossz, ez alapján biztos én is hoztam rossz döntéseket. Azt is látni kell, rétegzett társadalomban élünk, Sepsiszentgyörgy is sok helyről ideérkezett emberekből még nem teljesen összekovácsolódott város. Ötvenhatezren élnek itt, ebből tíz-húszezer közé tehető a polgári magyar városi közösség, van egy ötezres szintiszta román hivatalnoki közösség – rendőrök, csendőrök, titkosszolgák – és sok másod-harmadgenerációs, az iparosítás során ideköltözött polgár. Nehéz olyan döntést hozni, amely mindenki számára elfogadható. Az esetek többségében próbáltam úgy dönteni, hogy jó legyen a városnak függetlenül attól, hogy 90 százaléknak vagy 5 százaléknak tetszett. Ha bármilyen pozitívat tudok mondani az elmúlt tíz évről az, hogy a népszerűség miatt nem kötöttem kompromisszumokat a város rovására.

– Szerethető, élhető várost szeretne, ennek része Sepsiszentgyörgy Székelyföld kulturális központjaként való meghatározása. Más területekhez képest ez mennyire prioritás?

– Ma már Székelyföldön senki nem vitatja el azt, hogy Sepsiszentgyörgyön van a legpezsgőbb kulturális élet. De ez nemcsak választás volt, hanem bizonyos értelemben nemzetpolitikai kényszerpálya. Azáltal, hogy a város Székelyföld peremtelepülése, nagyon közel van Braszó – egy jól működő, fejlett, gaz-

dag, románná lett város –, hogy itt az önazonosságunkat meg tudjuk őrizni, egyértelműen a kultúrát kellett fejleszteni, más eszközünk nincs. Sokan elmondják, sőt nekem is vannak időnként dilemmáim, hogy a sok pénzből, amit a kultúrára fordítottunk, egy részt lehetett volna gazdaságfejlesztésre költeni. Am a gazdaságfejlesztés önmagában a számunkra fontos identitást nem tudja továbbvinni. Talán a hangsúlyokat lehetett volna máshova helyezni, a történészek fogják ezt majd megítélni.

– Székelyföld Románia elmaradott régiója, alacsony az átlagbér. Hogyan lehet ebből kitörni?

– Ezt a legegyszerűbben úgy lehet felmérni, ha járunk az országban, és látunk más régiókat. Akkor a válasz magától adódik. De az is igaz, hogy ha a rajtvonalnál megkötik a lábunkat egy félméteres láncsal, nem tudunk úgy szaladni, mint akinek nincs

A háromszéki polgármester szerint az erdélyi magyar társadalom demográfiai szempontból megerősödik

félórával többlet tanuljunk. Az elmúlt évtizedekben ez a furcsa és értékvélsággal küzdő társadalom a tudás értékét elkoptatta, a rendszer sem ösztönzi tanulást a fiatalokat. Én arra bízatom politikustársaimat, a tanárokat és a fiatalokat is, hogy változtassunk ezen a szemléleten.

Meggyőződésem, hogy 2011 után azért próbáltak már szerzett jogokat elvenni, mert azt látták, hogy az erdélyi magyar társadalom demográfiai szempontból megerősödött. Úgy gondolom, nekünk önkormányzatoknak feladatunk, hogy amivel tudjuk, segítsük a gyerekvállalást.

lánc a lábán. Világosan kell látni: miközben Bukarest azt mondja, mi szegények vagyunk, mindent meg is tesz, hogy azok legyünk. Ez Bukarest irányából egy önmagát beteljesítő jóslat. Az elmúlt 50 évben e térségben semmilyen versenyben nem futottunk ugyanolyan szabadon, mint mások. Szerintem most a legnagyobb probléma – ez önkritika magam és nemzettársaim felé is –, hogy az oktatás területén az elmúlt évtizedekben nem hoztuk azt a teljesítményt, amit régebb. Emlékszem, a kilencvenes évek elején, amikor diák voltam, a szüleink és a tanáraink azt mondták, magyarként többet kell tanulnunk, tudnunk. Ez valahogy elkopott az elmúlt egy-két évtizedben, látszik az eredményeken is: a magyar középiskolák kikoptak a legjobb száz romániai tanintézet közül. Sokkal többlet kellene ezzel foglalkoznunk. Vissza kell jutni oda, hogy magyarként naponta egy

Mert ha úgy tűnik, hogy rövidtávon egyelőre nem, de hosszú távon biztos jó befektetés, és megtérül a felhalmozott tudás.

– Székelyföldön magasabb a gyerekvállalási kedv, mint az ország többi részében. Önkormányzati szinten lehet-e ezt tovább ösztönözni?

– Az RMDSZ által készített kutatásból egyrészt az derül ki, hogy az erdélyi magyar társadalom vagyoni struktúrája sokkal egészségesebb, mint a román társadalomé. Nincsenek nagyon gazdagok és nagyon szegények, az erdélyi magyarság jelentős része a középréteghez tartozik. Ennél is jobb hír, hogy a román társadalomban sok gyereket a nagyon szegények vállalják, ezzel szemben az erdélyi magyar társadalomra az jellemző, hogy a magas iskolai végzettséggel rendelkező, a felső középréteg vállal több gyereket. Ez pozitív fo-

lyamat. Tény, hogy a 2011-es népszámlálás után azért is keményített be a román államhatalom a magyar ügyek kapcsán, mert az adatok egyértelműen jelezték, hogy amit 1989 után hittek Bukarestben – és amit a 90-es évek elején a demográfusok is előreveltek az erdélyi magyarság demográfiai struktúrájáról –, teljesen más irányba mozdult el. A népszámlálási adatok azt mutatták, van magyar jövő Erdélyben. Nyilván ez sokakat zavart, mert a kilencvenes évek elején a számok és a trendek is azt mutatták, hogy lassan elfogyunk, a fogyás üteme sokkal nagyobbak tűnt, mint a román társadalomé. Tisztelet illeti a magyar nőket, mert az elmúlt 10–15 évben sok szempontból ez az ő döntésük miatt fordult meg. Meggyőződésem, hogy 2011 után azért próbáltak már szerzett jogokat elvenni, mert azt látták, hogy az erdélyi magyar társadalom demográfiai szempontból megerősödött. Úgy gondolom, nekünk önkormányzatoknak feladatunk, hogy amivel tudjuk, segítsük a gyerekvállalást. Nekünk is van egy erre előre elkészített csomagunk.

– Idéntől nem kevés pénzbe került az önkormányzatoknak a személyi jövedelemadó központi csökkentése. Miként lehet mégis eredményeket elérni helyi szinten?

– Egy ilyen típusú állam hosszú távon nem működik. Ha megnézzük a romániai történelmi régiókat, azt látjuk, hogy nincs közülük egymáshoz. Annnyira más a mentalitás, mások az emberek, más-ként viszonyulnak alapvető dolgokhoz, nehéz ezt összekovácsolni. Sajnos a bukaresti hatalom nem akarta észrevenni, hogy

a regionális identitástudatban nagyon sok emocionális energia van, amit fel lehetne szabadítani, és abból az egész ország nyerne. Bukarestben mindenki attól fél, hogy ha szabadon engedik a régiókat, hagyják megerősödni a regionális identitásokat, szétesik Románia. Ez olyan, mint az inga, minél jobban kihúzzuk, annál jobban átcsap a másik felére: minél jobban próbál központosítani Bukarest, annál jobban gyűl a frusztráció a régiókban. Nemcsak Erdélyben, hiszen a moldvaiak is frusztráltak, ők is úgy érzik, elhanyagolják, kihasználják őket. Ezek a frusztrációk egyszer feltörnek. Ugyanúgy, ahogy Európában a migrációra adott rossz válaszok a belpolitikában jelentek meg azáltal, hogy azok a politikai szervezetek, amelyek rosszul viszonyultak ehhez a kérdéshez, lassan elfogynak. Meggyőződésem, hogy Romániában is lesz egy fajta politikai válasza a kérdésekre, meg fognak erősödni a regionális mozgalmak. Az elmúlt években azért söpörték ezt a kérdést szőnyeg alá, mert a magyar veszéllyel riogathattak. Az RMDSZ kutatása arra is rávilágít, hogy a magyar veszély kapcsán mennyire nyílik szét az olló. Az erdélyi románok sokkal toleránsabbak a magyarokkal, mint a Kárpátokon túliak. Az látszik, hogy ezt a magyarellesenes dumát Bukarestből azok hiszik el, akik nem élnek együtt magyarokkal. Azoknak a nagyvárosoknak a vezetői, ahol 5–10 százaléknyi magyar ember él, egy idő után rájöttek: a magyarok értéket teremtenek, és nem hiszik el, hogy a hátukon el akarják vinni Erdélyt.

FOLYTATÁS A 7. OLDALON